

Regionálne dane ako nástroj regionálnej politiky vo vybraných krajinách¹

Regional taxes as a tool of regional policy in selected countries

Úvod

Regionálne dane by sa dali zjednodušene charakterizovať ako dane, ktorých celý výnos putuje do rozpočtov miestnych vlád a zároveň majú tieto vlády možnosť ovplyvňovať výšku týchto daní. Pôsobenie regionálnych daní ako nástroja regionálnej politiky môžeme vnímať z dvoch pohľadov. Na jednej strane môžeme regionálne dane vnímať ako nástroj, prostredníctvom ktorého miestne vlády získavajú do svojich rozpočtov potrebné finančné zdroje, na základe ktorých potom môžu realizovať svoje politiky. Na druhej strane môžeme na regionálne dane pozeráť ako na nástroj, ktorým je možné ovplyvňovať správanie sa subjektov, na ktoré majú tieto dane reálny dopad a tým aj celkovú socioekonomickú štruktúru územia.

1. Regionálna politika a jej nástroje

Z hľadiska ekonomickej úrovne môžeme pozorovať, že v každom väčšom hospodárskom celku sa popri oblastiach s vyššou mierou ekonomickej úrovne, ktorá je determinovaná ukazovateľmi, akými sú napr. miera nezamestnanosti, výška príjmu na osobu, úroveň produkcie statkov a služieb, úroveň rozvinutosti infraštruktúry, vyskytujú aj oblasti, ktoré v týchto ukazovateľoch výrazne zaostávajú. Príčiny tohto zaostávania môžu byť najrôznejšieho charakteru, či už sa jedná o príčiny socioekonomické, geografické, demografické alebo príčiny vyplývajúce z historického kontextu danej oblasti. Práve existencia týchto rozdielov viedla ku sformovaniu novej vednej disciplíny – regionálnej politiky.

Tak ako o viacerých vedných disciplínach, aj o regionálnej politike platí, že v súčasnosti neexistuje jednotná, presne vymedzená definícia tohto pojmu. V najobecnejšej rovine ju môžeme definovať ako „súbor cieľov, opatrení a nástrojov vedúcich ku znižovaniu príliš veľkých rozdielov v socioekonomickej úrovni jednotlivých regiónov.“² Rozdiely v interpretácii regionálnej politiky súvisia s vplyvom rôznych ekonomických teórií a s jej postupným vývojom v čase. Historickým vývojom regionálnej politiky sa stručne zaoberá nasledujúci oddiel.

¹ Tento príspevok je výstupom projektu mladých vedeckých pracovníkov PMVP č. I-13-103-00: *Moderné formy rozpočtového hospodárenia v podmienkach Slovenskej republiky v kontexte rozpočtovej politiky Európskej únie.*

² ŽÁK, M.: *Velká ekonomická encyklopedie.* Praha: Linde, 1999. 806 s. ISBN 80-720-1172-3. IN WOKOUN, R., MATES, P., (eds.): *Management regionální politiky a reforma veřejné správy.* Praha : Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-720-1608-3, s. 112

V nasledujúcich riadkoch sú pre porovnanie a prehľad uvedené niektoré z významnejších definícií regionálnej politiky. Napríklad podľa Goodala je regionálna politika „súčasť štátnej politiky, ktorá ovplyvňuje rozmiestnenie hlavných ekonomických zdrojov a aktivít na celom území štátu alebo v jeho časti. Zahŕňa opatrenia napomáhajúce na jednej strane rastu stupňa ekonomickej aktivity na území, kde je vysoká nezamestnanosť a malá nádej na prirodzený ekonomický rast, a na druhej strane opatrenia slúžiace kontrole ekonomických aktivít na územiach s nadmerným rastom.“³

Inú definíciu sformuloval Adamčík, ktorý tvrdí, že „regionálna politika predstavuje všetky verejné priame aj nepriame intervencie štátu, regiónu, obcí a miest, vedúce k lepšiemu priestorovému rozdeleniu ekonomických aj mimoekonomických činností. Môžeme v nej vidieť snahu korigovať určité priestorové dôsledky voľnej trhnej ekonomiky v zmysle dosiahnutia dvoch vzájomne závislých cieľov, ktorými sú ekonomický rast a zlepšenie sociálneho rozdelenia.“⁴

Na základe vyššie uvedených definícií môžeme konštatovať, že regionálna politika je súčasťou celkovej hospodárskej politiky štátu a jej primárnym cieľom je znižovanie ekonomických rozdielov medzi jednotlivými regiónmi daného štátu a to za pomoci využívania určitých prostriedkov a nástrojov, ktoré má daný štát k dispozícii. Avšak táto koncepcia sa nemusí uplatňovať len na národnej úrovni, ale taktiež sa môže uplatňovať aj na úrovni nadnárodnej. Takýmto príkladom uplatňovania regionálnej politiky na nadnárodnej úrovni môže byť napr. regionálna politika Európskej únie (EÚ).⁵

1.1 Nástroje regionálnej politiky

Nástroje, ktoré využíva regionálna politika, slúžia k napĺňaniu jej dopredu vymedzených cieľov. Tieto ciele musia vychádzať z konkrétnych regionálnych problémov a aktuálnych potrieb. Na ich základe sú potom vyberané najvhodnejšie nástroje. Uplatňovaním rôznych nástrojov môže dochádzať aj k rozdielnemu rozvoju v jednotlivých častiach daného regiónu a to predovšetkým v dôsledku nadmerného použitia týchto nástrojov alebo v dôsledku rozličnej úrovne vyspelosti v jednotlivých oblastiach daného regiónu. Táto situácia ale nemusí byť prekážkou, pretože vždy budú existovať stagnujúce odvetvia a priemyselné aglomerácie. Avšak najdôležitejšie je, aby sa konečný výsledok zhodoval s dopredu vytýčenými cieľmi. Z týchto skutočností vyplýva, že tieto nástroje:

- je potrebné používať s rozvahou a až po podrobnej analýze,
- je vhodné používať v súlade s územnými plánmi,
- nie je vhodné aplikovať iba na regióny zaostalé, ale umožniť ich použitie aj subjektom z regiónov silných.⁶

³ GOODALL, B.: *The Penguin dictionary of human geography*. New York : Penguin Books, 1987. 509 p. ISBN 01-405-1095-8. IN STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2, s. 12-13

⁴ ADAMČÍK, S.: *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rovoje*. 1. vyd. Ostrava : Vysoká škola baňská - Technická univerzita Ostrava, 1997. 131 s. ISBN 80-707-8432-6. IN STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2, s. 12-13

⁵ EURÓPA: Súhrny právnych predpisov EÚ. Regionálna politika [online]. [cit. 2013-05-10]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/index_sk.htm.

⁶ STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2, s. 82-84

2. Dane ako nástroj regionálnej politiky

K tomu, aby štát mohol správne fungovať a plne zabezpečovať všetky svoje funkcie, akými sú napr. ochrana zdravia a majetku obyvateľstva, poskytovanie verejných statkov a služieb, či pomoc a ochrana sociálne, zdravotne alebo inak znevýhodnených vrstiev obyvateľstva, potrebuje do svojho rozpočtu získať určité finančné zdroje. Prostredníctvom týchto zdrojov potom štát môže naplňovať svoje funkcie a ciele a uskutočňovať najrozličnejšie politiky.

Tieto zdroje označujeme ako príjmy verejných rozpočtov a môžeme ich rozdeliť do troch kategórií a to na:

- dane,
- poplatky,
- pôžičky.⁷

Definícia pojmu daň sa vždy mierne líši v závislosti od jednotlivých autorov, avšak podstatné aspekty týchto definícií zostávajú vždy rovnaké. Dôležité je, že daň je zo zákona dopredu určená a povinná, nenávratná a neúčelová platba do verejného rozpočtu. Medzi dane radíme aj clá a miestne poplatky. Miestne poplatky aj napriek ich názvu spĺňajú všetky atribúty daní vzhľadom na fakt, že ich platba do verejného rozpočtu je povinná, nenávratná a štátom vymožiteľná. Naopak poplatky a pôžičky sa od daní odlišujú hlavne tým, že sú to platby nepovinné a štátom nevymožiteľné. Pôžičky sú však oproti poplatkom platby návratné.⁸

V literatúre sa môžeme stretnúť s viacerými označeniami daní, plynúcimi do územných rozpočtov. Takéto dane môžeme označovať ako miestne (municipálne), regionálne a niekedy sa tiež používa pojem lokálne dane (v anglickej literatúre sú takéto dane označované pojmom „*local taxes*“). Vzhľadom k názvu bakalárskej práce sa v ďalšej časti tejto práce budem držať jednotného označenia takýchto daní - regionálne dane.

Určiť, či nejakú daň je alebo nie je možné považovať za regionálnu, nie je vždy úplne jednoznačné. Na jednej strane môžeme mať napr. dane, ktorých celý alebo čiastočný výnos pripadá miestnej vláde, ale sadzby dane sú určené centrálnou vládou, ktorá daň stanovuje aj vyberá. V tomto prípade ťažko môžeme hovoriť o nejakej rozhodovacej právomoci miestnej vlády, ide skôr o formu medzivládneho transferu, kedy miestna vláda nemá na formu a výšku dane vplyv.

Na druhej strane niečo čo, sa môže na prvý pohľad zdať ako transfer, môže byť v skutočnosti regionálnou daňou. Ide o prípady, kedy sa celý výnos dane vybranej v určitej oblasti vracia prostredníctvom transferu od centrálnej vlády späť do tejto oblasti. V takomto prípade centrálna vláda plní iba funkciu výbercu daní, vzhľadom k tomu že má k dispozícii pre ich výber lepšie donucovacie prostriedky.

⁷ KUBÁTOVÁ, K.: *Daňová teória a politika*. 4., aktualiz. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2006. 279 s. ISBN 80-735-7205-2, s. 15

⁸ Tamtiež, s. 16.

Dalo by sa povedať, že pravá regionálna daň by mala spĺňať nasledujúce charakteristiky:

- mala by byť stanovená miestnou vládou,
- jej sadzby by mali byť stanovené miestnou vládou,
- mala by byť vyberaná miestnou vládou,
- jej výnos by mal putovať do rozpočtu miestnej vlády.⁹

V skutočnom svete však dane, ktoré sú reálne považované za regionálne, nespĺňajú naraz všetky štyri charakteristiky, ale vo väčšine prípadov len jednu alebo dve z týchto charakteristík. Dalo by sa však povedať, že najdôležitejšou z týchto charakteristík je možnosť miestnej vlády v určení alebo ovplyvnení daňovej sadzby.

2.1 Vnímanie regionálnych daní ako nástroja regionálnej politiky z rôznych pohľadov

Na regionálne dane ako na nástroj, prostredníctvom ktorého možno dosahovať ciele regionálnej politiky, môžeme nazerať z rôznych pohľadov. Na jednej strane z pohľadu subjektov, ktoré inkasujú výnosy z týchto daní. Takýmito subjektmi sú vo všeobecnosti nižšie úrovne vlády danej krajiny. Regionálne dane tvoriace či už väčšiu alebo menšiu časť príjmov takýchto územných rozpočtov, majú teda priamy vplyv na to, s akými finančnými prostriedkami budú môcť tieto nižšie úrovne vlády hospodáriť a teda aj na to, aké množstvo finančných zdrojov budú môcť využívať na napĺňanie svojich funkcií a politík. Primárne sa jedná o zabezpečenie poskytovania verejných statkov a služieb. Takýmito službami môžu byť napr. poskytovanie kvalitného vzdelania, zabezpečenie ochrany zdravia a majetku obyvateľov alebo starostlivosť o údržbu a rozvoj miestnej infraštruktúry.

Na strane druhej môžeme na regionálne dane ako na nástroj regionálnej politiky nazerať z pohľadu subjektov, ktoré musia znášať náklady takýchto daní. Okrem vplyvu na obyvateľov majú tieto dane taktiež vplyv na podnikateľov alebo firmy pôsobiace na danom území. Z tohto pohľadu môžeme na regionálne dane nazerať ako na nástroj, prostredníctvom ktorého by mohlo byť možné nepriamo ovplyvňovať rozhodovanie týchto subjektov. Napríklad prostredníctvom výšky daňových sadzieb by mohlo byť ovplyvňované rozhodovanie týchto subjektov o ich priestorovej lokalizácii. Keďže podnikatelia a firmy vytvárajú kapitál, nové pracovné miesta a v neposlednom rade sú taktiež platcami daní, ich lokalizácia v konkrétnej oblasti má na rozvoj a ekonomickú úroveň danej oblasti významný vplyv.

Vplyvu regionálnych daní na rozhodovanie sa firiem a podnikov o ich priestorovej lokalizácii a o význame týchto daní z pohľadu ekonomického rastu a rozvoja daného územia sa v posledných desiatkach rokov zaoberalo viacero autorov a štúdií. Taktiež existuje viacero štúdií a literatúry, zaoberajúcej sa vplyvom regionálnych daní na vznik medziregionálnej daňovej súťaže alebo hodnotiacich ich prepojenie s problematikou poskytovania verejných statkov a služieb, ako jedného z determinantov ovplyvňujúcich rozhodovanie o priestorovej lokalizácii firiem. Tieto štúdie však nevedú k jednotnému, konkrétnemu záveru ako interpretovať vplyv regionálnych daní na vyššie uvedené ukazovatele.

⁹ SLEMROD, J.: *Tax policy in the real world*. New York : Cambridge University Press, 1999. 515 p. ISBN 05-216-4644-8, s. 147-148

2.2 Prehľad štúdií zaoberajúcich sa regionálnymi daňami

Previazanosťou medzi množstvom vybraných daní a poskytovaním verejných statkov a služieb sa vo svojej práci zaoberal Tiebout. Jeho hypotéza naznačuje, že domácnosti si budú vyberať také miesto, ktoré im ponúka pre nich preferovanú kombináciu medzi poskytovanými verejnými statkami a službami a výškou daní. V jeho modeli medzivládna súťaž vedie k efektívnemu pomeru regionálnych daní a výdajov na verejné statky a služby.¹⁰

Naproti tomu Oates vo svojej práci tvrdí, že daňová konkurencia medzi mestami spôsobená snahou o pritiahnutie podnikateľských investícií môže nakoniec viesť k neefektívnosti, pretože v dôsledku neefektívne nízkej výšky daňových sadzieb dochádza k nedostatočnému poskytovaniu verejných statkov a služieb.¹¹

Tento názor vo svojej práci potvrdzujú aj Brueckner a Saavedra, ktorí navyše vo svojej práci zistili, že výšku daní v určitej oblasti prinajmenšom čiastočne ovplyvňuje výška daní v susedných oblastiach. Vo svojej práci skúmali daňovú konkurenciu medzi mestami v Bostonskej metropolitnej oblasti.¹²

Skúmaním vplyvu regionálnych daní na zmeny ekonomickej aktivity sa zaoberal Due. Na základe jeho práce zhruba do roku 1980 vo všeobecnosti prevládalo tvrdenie, že dane nemajú príliš veľký účinok na rozhodovanie sa podnikov o ich priestorovej lokalizácii.¹³

Avšak množstvo z neskorších štúdií, ktoré vo svojej práci zhrnul Bartik, zaoberajúcich sa touto problematikou, preukázalo, že existuje negatívny vzťah medzi daňami a miestnym ekonomickým rastom.¹⁴

Na základe výsledkov z viacerých štúdií Bartik prišiel s odhadom, že zvýšením daní o 10 % dôjde k zníženiu podnikateľskej aktivity o 2,5 %. Zároveň upozorňuje na skutočnosť, že tie štúdie, ktoré pri svojich výpočtoch počítajú s premennými tykajúcimi sa vplyvu verejných

¹⁰ TIEBOUT, CH.: *A Pure Theory of Local Expenditures*. 1956. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.

¹¹ OATES, W.: *Fiscal Federalism*. 1972. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.

¹² BRUECKNER, J., SAAVEDRA, L.: *Do Local Governments Engage in Strategic Property Tax Competition*. 2001. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.

¹³ DUE, J.: *Studies of State-Local Tax Influences on Location of Industry*. 1961. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.

¹⁴ BARTIK, T.: *Who Benefits from State and Local Economic Development Policies?*. 1991. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>

statkov a služieb na rozhodovania, môžu skôr ukázať negatívny vzťah medzi daňami a ekonomickou aktivitou.¹⁵

Tento názor potvrdzuje tiež Fischer, ktorý sa vo svojej práci zaoberal dôvodmi, prečo niektoré štúdie nemuseli odhaliť negatívny vzťah medzi daňami a podnikateľskou aktivitou. Zistil, že tieto dôvody môže mať čiastočne na svedomí nezarátanie výhod plynúcich z poskytovania verejných služieb financovaných týmito daňami.¹⁶

Hypotézu, že tak ako daňovú politiku, aj výhody z poskytovaných verejných statkov a služieb považujú firmy a tvorcovia politík za determinanty ovplyvňujúce výber lokality, vo svojej štúdií potvrdzuje aj Wasylenko.¹⁷

So zaujímavými zisteniami prichádza štúdia, ktorá sa zaoberá skúmaním vplyvu lokálnych fiškálnych politík na rozhodovanie o priestorovej lokalizácii podnikov v americkom štáte Maine. V štúdií sa konštatuje, že mnoho miestnych vlád sa riadi podľa predstavy, že vysoké dane odpudzujú príchod nových podnikateľských investícií do ich oblasti a preto sa snažia prilákať nové podnikateľské investície znižovaním daní. Na prvý pohľad sa takéto správanie môže zdať ako dobrá stratégia na prilákanie nových podnikateľských investícií. Takéto uvažovanie je zároveň podporované štúdiami, ktoré tvrdia, že dane majú negatívny dopad na ekonomickú aktivitu. Takéto správanie však môže často viesť k rôznym formám medziregionálnej daňovej konkurencie. A vzhľadom na fakt, že znižovaním daní vo všeobecnosti dochádza aj ku znižovaniu výdavkov na verejné statky a služby, lokálne vlády, ktoré využívajú stratégiu nízkych daní, musia počítať s tým, že výmenou za podnikateľské investície získané politikou nízkych daní sa musia vzdať časti podnikateľských investícií, ktorých odliv je spôsobený nižšími výdavkami na verejné statky a služby. Na základe týchto konštatovaní sa ukazuje, že tvorcovia miestnych daňových politík čelia náročnej úlohe nájsť kompromis medzi výškou daní a výškou výdavkov určených na verejné statky a služby. Mali by totižto brať do úvahy, že vďaka zníženiu daní síce získajú časť nových investícií, avšak následne v súvislosti so slabšou ponukou poskytovaných verejných statkov a služieb môžu o časť investícií prísť. Výsledky štúdie ukazujú, že pre prilákanie nových podnikateľských investícií môžu byť výhody z poskytovaných verejných statkov a služieb dokonca považované za dôležitejšie ako náklady spôsobené zvýšením daní. A teda že firmy uprednostňujú oblasti, ktoré vynakladajú väčšie výdaje na verejné statky a služby dokonca aj v prípade, ak sú tieto výdavky financované zvyšovaním daní.¹⁸

¹⁵ BARTIK, T.: *The Effects of State and Local Taxes on Economic Development*. 1992. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.

¹⁶ FISCHER, R.: The Effects of State and Local Public Services on Economic Development. 1997. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x> s. 21-24

¹⁷ WASYLENKO, M.: Taxation and Economic Development: The State of the Economic Literature. 1997. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x> s. 21-24

¹⁸ GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>

Zhrnutie

Na základe vyššie uvedených informácií môžeme vidieť, že nie je jednoduché určiť presný vplyv regionálnych daní na zmeny ekonomickej aktivity a na ekonomický rozvoj daného územia. Na takéto merania sa používajú zložité ekonometrické modely a analýzy a ich výsledky môžu byť do určitej miery ovplyvnené alebo skreslené viacerými faktormi a premennými. Preto nie je jednoduché sformulovať jednotnú, všeobecne platnú definíciu, ktorá by hodnotila vplyv regionálnych daní na zmeny ekonomickej aktivity a na ekonomickú úroveň alebo rozvoj daných oblastí. Taktiež jedným z dôvodov, prečo nie je takúto definíciu jednoduché sformulovať, sú rozdiely medzi krajinami. Treba si uvedomiť, že nie všetky krajiny majú rovnaké štátoprávne usporiadanie. Môže ísť o federácie, konfederácie alebo unitárne štáty s rozličnými prvkami decentralizácie. Z toho vyplývajú aj možné rozdiely v konštrukcii a fungovaní ich daňových systémov. Tieto rozdiely môžu mať dopad na formu, výšku a celkové využívanie regionálnych daní naprieč štátmi. Avšak aj napriek všetkým týmto problémom môžeme na základe vyššie uvedených informácií dospieť k určitým záverom. Výšky jednotlivých daňových sadzieb v susedných regiónoch sú aspoň čiastočne navzájom ovplyvňované a preto znižovanie daní v určitom regióne zvyčajne vedie k medziregionálnej daňovej súťaži. Taktiež môžeme konštatovať, že problematika regionálnych daní ako nástroja ovplyvňujúceho ekonomickú aktivitu, úroveň a rozvoj daných oblastí je úzko prepojená s problematikou verejných výdavkov a poskytovaním verejných statkov a služieb.

LITERATÚRA

- [1] ADAMČÍK, S.: *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rovoje*. 1. vyd. Ostrava : Vysoká škola baňská - Technická univerzita Ostrava, 1997. 131 s. ISBN 80-707-8432-6.
- IN STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2
- [2] BARTIK, T.: *Who Benefits from State and Local Economic Development Policies?*. 1991. IN GABE, T., BELL, K.: *Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location**. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>
- [3] BRUECKNER, J., SAAVEDRA, L.: *Do Local Governments Engage in Strategic Property Tax Competition*. 2001. IN GABE, T., BELL, K.: *Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location**. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.
- [4] ČAPKOVÁ, Soňa; DAVEY, Kenneth; JARINA, Jozef: *Štruktúra územnej samosprávy vo vybraných štátoch Európy*. Bratislava: Nadácia vzdelávania samosprávy SR 2001, s. 103, ISBN 80-88947-07-3.
- [5] DUE, J.: *Studies of State-Local Tax Influences on Location of Industry*. 1961. IN GABE, T., BELL, K.: *Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location**. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.
- [6] EURÓPA: Súhrny právnych predpisov EÚ. Regionálna politika [online]. [cit. 2013-05-10]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/index_sk.htm.

- [7] FISCHER, R.: The Effects of State and Local Public Services on Economic Development. 1997. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>. s. 21-24
- [8] GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>
- [9] GOODALL, B.: *The Penguin dictionary of human geography*. New York : Penguin Books, 1987. 509 p. ISBN 01-405-1095-8. IN STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [10] KUBÁTOVÁ, K.: *Daňová teorie a politika*. 4., aktualiz. vyd. Praha : ASPI, a.s., 2006. 279 s. ISBN 80-735-7205-2.
- [11] NIŽŇANSKÝ, Viktor; PILÁT, Jaroslav; LUŠČOŇ, Tomáš: *Samospráva vyššieho územného celku*. Bratislava: Združenie na podporu lokálnej demokracie 2002, s. 11, ISBN 80-968786-0-3
- [12] OATES, W.: *Fiscal Federalism*. 1972. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.
- [13] Portál OECD, Managing across levels of government Switzerland [online], dostupné na WWW: <http://www.oecd.org/dataoecd/10/45/1902452.pdf>
- [14] Portál Confederazione Svizzera [online], <http://www.admin.ch/org/polit/index.html?lang=en>
- [15] SLEMROD, J.: *Tax policy in the real world*. New York : Cambridge University Press, 1999. 515 p. ISBN 05-216-4644-8.
- [16] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J.: *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha : Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [17] TIEBOUT, CH.: *A Pure Theory of Local Expenditures*. 1956. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>.
- [18] WASYLENKO, M.: Taxation and Economic Development: The State of the Economic Literature. 1997. IN GABE, T., BELL, K.: Tradeoffs between Local Taxes and Government Spending as Determinants of Business Location*. *Journal of Regional Science*. 2004. roč. 44, č. 1, s. 21-41. ISSN 0022-4146. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1085-9489.2004.00326.x>. s. 21-24
- [19] ŽÁK, M.: *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde, 1999. 806 s. ISBN 80-720-1172-3. IN WOKOUN, R., MATES, P., (eds.): *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha : Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-720-1608-3, s. 11

KONTAKTNÉ ÚDAJE

Ing. Zuzana NEUPAUEROVÁ, PhD.

odborná asistentka

Katedra financií

Národohospodárska fakulta

Ekonomická univerzita

Dolnozemska 1, 852 35 Bratislava

Email: neupauerova.euba@gmail.com